

Tiedonkaipuu synnytti kuul

► Royal Geographic Societyyn kuuluu nykyisin 13 000 jäs

Kynä käteen ja laskemaan

► Seitsemänkymmentä maata on melkoinen määrä paljon matkustaneillekin. Sen verran maita täytyy olla koossa, jos mieli hankkeilla olevan *Finnish Global Explorers Clubin* jäseneksi.

Suomalaisklubi käyttää yhdysvaltalaisen matkaklubin listaa hyväksytyistä maista. Listalla on yli 300 matkakohdetta. Matkaklubi luokittelee ne maiksi historiallisin tai maantieteellisin perustein. Ahvenanmaa, Alaska ja Etelämeren saaret ovat esimerkkejä pisteentuojista. YK:n listoilla on tätä nykyä 189 maata, mutta sieltä puuttuu muun muassa Sveitsi, joka ei ole halunnut kansainvälisen järjestön jäseneksi.

Kohteet on ryhmitelty alueittain.

Pohjois-Amerikka:

- Alaska
- Kanada
- ✕ Meksiko
- Saint Pierre ja Miquelon (saaret Newfoundlandin eteläpuolella)
- ✕ Yhdysvallat

Väli-Amerikka:

- Belize
- ✕ Costa Rica
- ✕ El Salvador
- ✕ Guatemala
- Honduras
- ✕ Nicaragua
- ✕ Panama

Karibianmeri:

- Anguilla
- Antigua ja Barbuda (Redonda)
- Aruba
- ✕ Bahamaasaaret
- Barbados
- Caymansaaret
- Dominica
- Dominikaaninen tasavalta

Tuija Verkkola
HELSINGIN SANOMAT

► Niilin alkulähde pysyi tuntemattomana vuosisatoja. Vaikeakulkuisuus ja lukuisat väärät sivuhaarat johdattivat harhaan niin roomalaiset legioonalaiset kuin myöhemmin saapuneet portugalilaiset jesuiitat, oppineet ranskalaiset ja skotlantilaiset tutkijat. Mahtavan joen salaisuus selvisi vasta 1800-luvun puolivälissä englantilaisten tutkimusmatkailijoiden Richard Burtonin, John Hanning Speken, James Grantin ja Samuel Bakerin ansiosta.

Myös kuuluisa kaksikko Henry Morton Stanley ja David Livingstone liikkui Niilin lumoissa. Englantilaistutkijoiden sinnikkyys ja peräänantamattomuus johtivat lopulta tuloksiin. Kunnianhimoa ja kilpailuhenkeä herrat Burton ja Speke tarvitsivat niinikään. Mutta ennen kaikkea he tarvitsivat sponsorin. Ilman *The Royal Geographical Society*n tukea matkat Afrikkaan olisivat loppuneet lyhyeen.

The Geographical Society perustettiin 1830 Lontooseen edistämään maantieteellistä tutkimusta. Royal siitä tuli kuningatar Viktorian myötä 1859. Yhdistys toimii edelleen. Kun *The Institute of British Geographers* liittyi seuraan 1995, siitä tuli alallaan Euroopan suurin.

Jäsenyys on avoin tutkijoille, opiskelijoille ja kenelle tahansa maantieteestä, maista, kansoista ja kulttuureista kiinnostuneille. Jäseniä on noin kolme-toistatuhatta. Fellowship-jäsenyys edellyttää seuran jäsenen suositusta.

Britanniassa syntyi myös maineikas *The Globetrotters Club*, jonka syntyhistoria ajoittuu toisen maailmansodan päättymiseen. Britannian laivastosta vanajutunut Norman

millaan yli yhdeksänsataa 1952.

Yhdysvallatkin sai omat paikallisosastonsa 1953, ja vuonna 1960 klubin jäsenistöstä yli puolet oli amerikkalaisia.

Tuohon aikaan lento Atlantin yli kesti reilut neljätoista tuntia manner-Euroopasta, ja matka Australiaan kesti peräti neljä, viisi päivää.

Matkaoppaiden valikoima oli suppea: kulttuurimatkailijoilla oli *Baedekerinsa* ja *Blue Guide* -sarjansa. *Michelinoppaita* Ranskan ulkopuolelta alettiin julkaista vuoden 1957 jälkeen.

Lonely Planetin kaltaiset monipuoliset käyttöoppaat ilmensivät markkinoille vasta 1970-luvulla.

Sen tähden klubin lehti *Globe* toimi arvokkaana tiedonvälittäjänä.

Matkustaminen oli 1950-luvulla toisaalta antoisaa: moottoripyörämatkalaisista tuli niin Iranin shaahin kuin Cawnporen rajahin vieraita. Yhden trotterin Afrikan matkan kohokohta oli vierailu Albert Schweitzerin sairaalassa Lam-barennessa.

Globetrotters toimii edelleen Englannissa. Kanadassa on sivuosasto *Toronto GT*. Jäseneksi voi liittyä kuka vain.

Globetrotter, englantilaisten 1870-75. kehittämä nimitys ympäri maapalloa (globe) jatkuvasti ravaaville (trotter) on niin hyvä nimi, että myös saksalaiset ovat ottaneet sen omakseen. Berliinissä pitää päämajaansa DZG eli *Die Deutsche Zentrale für Globetrotter*. Yhdistyksen perusti joukko intomielisiä matkustajaisia 1974, ja jäseniä on seitsemensataa.

Mukana on kaiken ikäisiä, 18-88-vuotiaita, "kaikista yhteiskuntakerroksista", kuten he itse ilmoittavat. Yhteisenä tekijänä on halu matkustaa pitkään ja kauas, tai vain intomielis-

Afrikan tutkija tri David Livingstone ja hänen seuraajansa Moskitto.

plorers Club tukee Royal Geographical Societyyn tapaan tutkimusprojekteja sekä myöntää stipendejä opiskelijoille.

Se on amerikkalaisittain voittoa tuottamaton yhdistys, jolla on eri arvoisia jäsenyyksiä.

Parasta antia ovat klubin erikoismatkat kuten 26:n päivän Pingviiniseikkailu Etelänavalle, viisitoista päivää Luoteisväylää Amundsenin reitillä tai 22:n päivän Muinaishistoriaa yksi-

Carriacou)
Guadeloupe
(Iles des Saintes:
Marie-Galante, Désirade)
Haiti
Jamaika
X Kuuba
Leewardsaaret
(Ranska; Saint-Martin,
Saint Barthélemy)
Leewardsaaret
(Alankomaat; Sint Maarten,
Saba, Sint Eustatius)
Martinique
Montserrat
Alankomaiden Antillit
(Curaçao, Bonaire)
Puerto Rico
San Andrés
ja Providencias
Saint Kitts ja Nevis
Saint Lucia
Trinidad ja Tobago
Turks- ja Caicossaaret
Saint Vincent (Mustique)
Brittiläiset Neitsytsaaret
(Tortola, Anegada,
Virgin Gorda)
Yhdysvaltain Neitsytsaaret
(St. Croix, St. John,
St. Thomas)

Etelä-Amerikka:

X Argentiina
X Bolivia
X Brasilia
Chile
Ecuador
Guyana
Ranskan Guayana
Kolumbia
X Paraguay
X Peru
Suriname
X Uruguay
Venezuela

Atlantin valtameri:

Ascension
Azorit
Bermuda
Falklandinsaaret
Fernando de Noronha
(Brasilia)
Grönlandi
X Islanti
Kanariansaaret
Kap Verde
Madeira
St. Helena
Tristan da Cunha

Tyynimeri:

Australia
Bismarckinsaaret
Cookinsaaret
Fidzi
Galápagossaaret
Guam
Havaiji
Johnstonin atolli
Juan Fernándezin-
saaret

Kiribati
Lord Howen saari
Marquesassaaret
Marshallinsaaret
Mikronesia
Midwaysaaret
Nauru
Niue
Norfolkinsaari
Ogasawarasaaret
Palau
Papua-Uusi-Guinea
Phoenixsaaret
Pitcairnsaaret
Pohjoiset
Marianassaaret
Pääsiäissaari
Ranskan Polynesia
Riukiusaaret
Amerikan Samoa
Samoa
(ent. Länsi-Samoa)
Salomonsaaret
Tasmania
Tokelau
Tonga
Tuvalu

Uusi-Kaledonia
Uusi-Seelanti
Vanuatu
Waken atolli
(Yhdysvallat)
Wallis ja Futuna

Eurooppa ja Välimeri:

X Ahvenanmaa
X Alankomaat
X Albania
Andorra
Baleaarit
X Belgia
Bosnia ja
Hertsegovina
Bulgaria
Dodekanesia
X Englanti
X Espanja
X Färsaaret
X Gibraltar
Guernsey
Huippuvuoret
ja Jan Mayen
X Irlanti

matin luoneita kuuluu jäsenis-
töön.

Klubijäsenten toivotaan
voivan hyödyntää toistensa
kokemuksia uusia mat-
kojaan suunnitelles-
saan. Seura on jul-
kaissut omatoimi-
matkailijan kirjan
*Selbstreise-Hand-
buch*, ja *Der Trot-
ter* -lehti ilmestyy
neljästi vuodessa.

Jäsenet voivat käyttää mat-
kakumppanipalveluhakua. Jo-
ku saattaa etsiä "seuralaista
puolen vuoden hevos- ja joki-
vaellukselle Kanadaan", toinen
haluaa mukaan Afrikansafarile-
le.

"Globetrotterit kiinnostaa
maan lisäksi sen ihmiset, kul-
tuuri ja historia", uusi jäsen
kirjoitti Trotter-lehteen pian
klubin perustamisen jälkeen.

Ranskalainen variantti on
saksalaista tuoreempi tulokas,
vasta 1980-luvun lopussa pe-
rustettu *Aventure du Bout du
Monde* (ABM). Uudet tilat
ABM sai 1994, jolloin se avasi
todellisen matka-aitan, *La Case
Globe-Trottersin*. Tarjolla on yli
kuusisataa opaskirjaa.

Valikoima käsittää kaikki
ranskaksi ja englanniksi ilmes-
tyneet teokset – näin klubi itse
ilmoittaa. Lisäksi esillä on kart-
toja, lehtiä ja eri maiden ja
matkakohteiden esitteitä.

New Yorkissa Manhattanilla
päämaajaansa pitävä *The Ex-*

1705 julkaistu hieno kartta Intian
hollantilaiset käyttivät kauppama-
Kuva kirjasta Roderick Barron: D

X Ruotsi
X San Marino
X Saksa
Sardinia
Serbia
Sisilia
X Skotlantia
X Slovakia
Slovenia
X Suomi
Sveitsi
X Tanska
X Tšekki
X Turkki
Ukraina
X Unkari
Wales
Valko-Venäjä
Vatikaani
X Venäjä
X Viro

Antarktis:
Yhdysvaltain alue
Argentiinan alue
Australian alue
Chilen alue

Falklandinsaarten
Uuden-Seelannin
Norjan alue
Venäjän alue
Ranskan alue

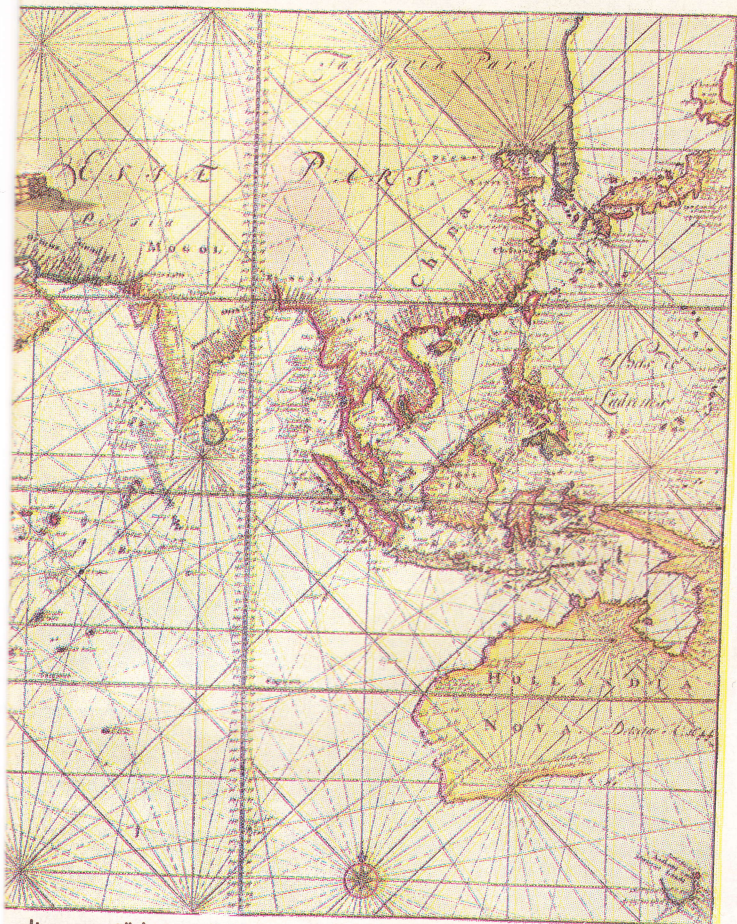
Afrikka:

Algeria
Angola
Benin
Botswana
X Burkina Faso
Burundi
Djibouti
X Egypti
Eritrea
X Etelä-Afrikka
Etiopia
Gabon
Gambia
X Ghana
Guinea
Guinea-Bissau
Kamerun
X Kenia
Keski-Afrikan
tasavalta

kaasti. Klubien merkityksestä muistuttaa Jules Vernen mainio maailmanmatkaajatarina. Sankari Phileas Fogghan oli

Gianni Guadalupi: The Discovery of the Nile,
Alan Moorehead: The White Nile, ja The Blue Nile.

Livingstonen hellekypärä.

valtamereistä ja ympäröivistä alueista esittää lukuisia laivareittejä, joita tkalloillaan Hyväntoivonniemeltä Bataviaan.
Decorative Maps, Bracken Books

Oikea maailmanmatkaaja on maiden lisäksi kiinnostunut ihmisistä ja heidän ongelmistaan. Pieninkin keinoin voi vaikuttaa asioihin eikä rahaa aina tarvita. Voi antaa aikaansa tai asiantuntemustaan kuten Bell sikkimiläisluostarissa, missä hän kirjoitti englanninkielisiä kirjeitä, joilla hankittiin varoja naisten koulutukseen.

"Ei pidä unohtaa, että itse kukin voi ruohonjuuritasolla toimia", hän huomauttaa.

Niistäkin asioista on tarkoitus keskustella kuu-kausittaisissa kokouksissa, joihin nyt on otettu teemat. Afrikka on vuorossa ensimmäisenä, sen jälkeen keskitytään Tyynenmeren alueeseen.

Yksi alustaa, mutta kaikki keskustelevat. Näkökantoja ja kokemuksia vaihdetaan.

Ensimmäiseksi alustajaksi on lupautunut entinen tietotutkija **Laila Isonen**, joka on harrastanut kaukomatkailua erityisesti eläkkeelle jäätyään. Hän aikoo puhua Egyptistä. "Hirveän hankala ja vaikea aihe, koska se on niin laaja", esitelmöitsijä toteaa.

Eläkkeellä on myös **Pekka Lehtinen**, Turun yliopiston Eläinmuseon entinen johtaja, jolle työ ja harrastus ovat aina olleet sama asia. Eläinten systematiikkaan erikoistunut biologi tarvitsee kotipihaa vaihtelevammat maisemat. Häneltä saa tietää kaiken haluamansa erityisesti hämähäkeistä.

Uuden klubin jäsenyyden edellyttämät seitsemänkymmentä maata kirjaa listalta helposti myös **Juhani Pöntinen**, joka toimi neljänneksivuosisadan Suomen jalkapallomaajoukkueen lääkärinä 1970–1995. Maita kertyi tuolloin liuta muun muassa Etelä-Amerikan kiertomatalla. Kokemusten vaihtoa Pöntinen toivoo klubilta: "On hyvä tietää mitä tehdä missäkin, mutta myös mitä tulee ehdottomasti välttää".

► Tietoja klubista: **Raymond Bell, Kieliavain, Kaisaniemenkatu 3 A, 00100 Helsinki, fax: (09) 68407320.**

alue
alue
Brazzavillen Kongo
Kinshasan Kongo
(ent. Zaire)
Lesotho
Liberia
Libya
Länsi-Sahara
Malawi
Mali
Mauritania
Marokko (Espanja;
Ceuta, Melilla)
X Marokko
Mosambik
Namibia
Niger
Nigeria
X Norsunluurannikko
Päiväntasaajan
Guinea
Ruanda
Sambia
Sansibar
São Tomé
ja Príncipe
Senegal
Sierra Leone

Somalia
Sudan
X Swazimaa
X Tansania
Togo
Tšad
X Tunisia
Uganda
Zimbabwe

Aasia:
Afghanistan
Armenia
Azerbaidžan
Bangladesh
Bhutan
Brunei
Filippiinit
Georgia
Hainanin saari (Kiina)
X Hongkong
X Intia
Indonesia
Irian Jaya
Japani
Kalimantan
(Indonesian)

Borneo)
Kambodža
Kashmir
Kazakistan
X Kiina
X Korea (Etelä-)
X Korea (Pohjois-)
Kirgistan
Laos
X Macao
X Malesia
Molukit
Mongolia
Myanmar (Burma)
X Nepal
Pakistan
Sabah
Sarawak
Sikkim
Singapore
Siperia
Sri Lanka
Sundasaaret (Bali)
Sulawesi
Sumatra
Tadžikistan
X Thaimaa

Taiwan
Tiibet
X Turkki
(Aasian-puoleinen)
Turkmenistan
Uzbekistan
X Vietnam

Lähi-itä:

Abu Dhabi
Ajman
Bahrain
Dubai
Fujaira
Iran
Irak
Israel
Jordania
Kuwait
Libanon
Oman
Palestiina
Qatar
Ras Al Khaima
Saudi-Arabia
Sharja
Syyria

Umm Al Qaiwain
Jemen
(Pohjoinen; Sana)
Jemen
(Eteläinen; Aden)

Intian valtameri:

Andamaanit
ja Nikobaarit
Brittiläinen Intian
valtameren alue
(Diego Garcia)
Joulusaari
Kookossaaret
Komorit
Lakkadiivit (Intia)
Madagascar
Malediivit
Mauritius
Mayotte
Réunion
Seychellit
Zil Elwannyen
Seychellit
(Aldabrsaaret,
Farquharsaaret,
Amirantit)